

Asia: VN/4219/2023

Lausuntopyyntö peruspankkipalvelu- ja luottolaitoslainsäädännön muutostarpeista

I Peruspankkipalvelut, käteisen saatavuus ja käytettävyys

Ovatko yllä mainittuihin peruspankkipalveluihin kuuluvat palvelut, joita pankeilla on velvollisuus tarjota kuluttaja-asiakkaille, riittäviä? Tulisiko joistain ko. palveluista luopua vai tulisiko niitä lisätä? Jos kyllä, mitä?

Palveluportfolio on mielestämme riittävä, emmekä koe, että palveluissa olisi sellaisia palveluita, joista voisi luopua. Pidämme peruspankkipalveluja erittäin tärkeänä kuluttaja-asiakkaiden ja koko yhteiskunnan näkökulmasta. Kuten jäljempänä annetuissa vastauksissa on todettu, on ongelma enemmänkin peruspankkipalveluiden saatavuudessa, kuin niiden tämänhetkisessä sisällössä.

Ovatko peruspankkipalveluiden saatavuus ja laatu tällä hetkellä riittäviä (tilien ja maksupalveluiden saatavuus, konttoreiden aukioloajat, muut palveluajat, henkilökohtaisten ja sähköisten palveluiden saatavuus ja käytettävyys, jne.)?

Käteispalveluja tarjoavien konttorien lukumäärä on äärimmäisen niukka ja aukioloajat ovat rajoitettuja. Yhdenvertaisuus käteispalvelujen saatavuuden osalta ei mielestämme toteudu. Peruspankkipalvelut eivät ole maantieteellisesti kaikille tasapuolisesti saatavilla.

Peruspankkipalvelujen tuottaminen on pankkien vastuulla, mutta ainakin käteisen rahan nosto- ja talletuspalveluiden osalta palvelua on pyritty systemaattisesti siirtämään esimerkiksi kaupan vastuulle ja kustannukselle. Tutkimustulokset (Suomen Pankki) osoittavat, että kuluttajat eivät koe mieluisaksi eivätkä turvalliseksi kaupan kassalta tehtäviä nostoja ja talletuksia. Kaupassa itsepalveluautomaation kehittyminen ja kassaprosessien tehokkuusvaatimukset eivät mahdollista käteisen jakelukanavana toimimista. Pankkikonttorien vähenevästä lukumäärästä ja niiden rajoitetuista aukioloajoista johtuen, tällä hetkellä tehokkain ja turvallisoin tapa jakaa kuluttaja-asiakkaille käteistä on käteisautomaatti. Suomen Pankin vuonna 2021 julkaiseman tutkimuksen mukaan käteisautomaatit ovat tärkein käteisnostokanava Suomessa.

Peruspankkipalvelun tuottamisen osalta yhdenvertaisuus- ja syrjimättömyys periaatteen toteuttaminen käytännössä on tulkinnanvaraista eikä sitä ole riittävällä tarkkuudella määritetty. Suomen Pankin julkaiseman tutkimuksen mukaan, vaikka käteisrahan suosio maksuvälineenä on vuosien mittaan laskenut, tarvitaan seteleitä ja kolikoita vielä pitkään. Siksi käteistä täytyy olla saatavilla ja sitä tulee pystyä käyttämään tarpeen mukaan. Selvityksen perusteella suomalaisilla on keskimäärin kohtuullinen pääsy käteispalveluihin, mutta alueelliset erot ovat huomattavia. Tilanne voi myös heikentyä nopeasti. Monissa muissa maissa on jo ryhdytty toimiin käteisen saatavuuden varmistamiseksi. Käteispalveluiden (talletus ja nosto) riittävässä saatavuudessa tulee myös huomioida mahdolliset poikkeustilanteet, jotka voivat luoda korkeinkin kysyntäpiikin ko. palveluille. Ilman tarkkaa vähimmäisaatavuuden määrittelyä, myös Suomessa on riskinä palvelun nopea heikkeneminen ja saatavuuden vaarantuminen, niin tavallisissa- kuin poikkeusoloissa.

Onko peruspankkipalveluiden hinnoittelu kuluttaja-asiakkaille käsityksenne mukaan oikeasuhtaista?

Käteispalveluiden hinnoittelun kohtuullisuutta arvioitaessa, tulee huomioida käteispalveluiden suurimmat käyttäjäryhmät. Suomen Pankin julkaiseman tutkimuksen mukaan erityisen tärkeitä käteispalvelut ovat sellaisille ihmisille, jotka eivät pysty käyttämään digitaalisia palveluita. Käteinen toimii myös sähköisen maksamisen varajärjestelynä, mikäli esimerkiksi korttimaksamisessa olisi laajamittaisia ongelmia. Automaattinostojen hinnoittelu vaihtelee eri pankkiryhmien välillä, mutta tyyppillisesti asiakas voi nostaa rahaa ilman erillistä maksua tililtään muutaman kerran kuukaudessa. Näiden maksuttomien nostojen määrä ei ole riittävä edellä kuvatut ryhmät ja käyttötilanteet huomioiden. Käsityksemme mukaan kuluttajalle muodostuvat kustannukset palvelun saavuttamiseksi nousevat jatkuvasti. Pankkipalvelujen hinnoittelu ei ole kohtuullista eikä se noudata yhdenvertaisuus- ja syrjimättömyysperiaatteita. Kuluttajalle ilmaisten peruspankkipalvelujen taso ja määrä pitää pystyä säilyttämään vähintään nykyisellä tasolla.

Onko peruspankkipalveluita vastaavien palveluiden hinnoittelu yrityksille ja muille yhteisöille (kuten yhdistykset) käsityksenne mukaan oikeasuhtaista?

-

Tällä hetkellä luottolaitoksilla on velvoite tarjota peruspankkipalveluita kuluttajille. Onko tämä peruspankkipalveluiden tarjoamisvelvoite riittävä vai tulisiko velvoitetta laajentaa myös muita toimijaryhmiä koskeväksi (esimerkiksi yhdistykset, mikro- ja pienyritykset, muut yritykset)?

Peruspankkipalvelujen tuottaminen on pankkien vastuulla, mutta ainakin käteisen rahan nosto- ja talletuspalveluiden osalta palvelua on pyritty systemaattisesti siirtämään esimerkiksi kaupan vastuulle ja kustannukselle. Tutkimustulokset osoittavat, että kuluttajat eivät koe mieluisaksi eivätkä turvalliseksi kaupan kassalta tehtäviä nostoja ja talletuksia. Kaupassa itsepalveluautomaation kehittyminen ja kassaprosessien tehokkuusvaatimukset eivät mahdollista käteisen jakelukanavana toimimista. Kuten edellä on selostettu, tällä hetkellä tehokkain ja turvallisoin tapa jakaa käteistä on käteisautomaatti.

Muiden toimijoiden osalta peruspankkipalvelujen mahdollinen tarjoaminen tulisi perustua ainoastaan vapaaehtoisuuteen ja jonkinlaiseen ansaintamahdollisuuteen sopimusperusteisesti pankkitoimijoilta.

Tulisiko pankeille asettaa tietty asiakaspalveluvelvoite (esimerkiksi edellytys asiakkaiden tiedusteluihin vastaamiseen tietyssä aikataulussa)? Tulisiko velvoite asettaa pelkästään peruspankkipalveluihin, joihinkin muihin palveluihin vai kaikkiin pankkipalveluihin liittyen?

Ainakin peruspankkipalvelujen saatavuudella tulisi olla tietty minimitaso säädettyinä. Ilman minimiasiakaspalveluvelvoitetta on riskinä, että kyseiset palvelut eivät ole enää kohtuudella saatavilla. Lisäksi palvelun tasapuolisuus ja syrjimättömyys on jo nyt vaarantunut etenkin maantieteellisesti tarkasteltuna.

Mahdollisia muita huomioita?

-

Ovatko käteisnostopalvelut riittäviä ja kohtuuhintaisia?

Käteisnostot ovat tällä hetkellä mahdollisia kolmella eri tavalla: pankin konttorissa, kaupan kassalta tai käteisautomaatista. Kuten edellä on todettu, pankin konttoripalveluiden saatavuus on vähentynyt huomattavasti viime vuosina. Käteisnosto ei pääsääntöisesti onnistu pankin konttorista muutoin kuin etukäteen ajan varaamalla. Kaupan kassalta tehtyjä nostoja taas kuluttajat eivät koe mielekkäiksi. Tällä hetkellä tehokkain ja nopein tapa käteisnostoihin on nosto käteisautomaatista. Tästä syystä käteisnostojen hinnoitteluun käteisautomaatista tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Kohtuuhintaisten palveluiden määrää on pankkien toimesta systemaattisesti supistettu viime vuosina ja ilman erillistä veloitusta tapahtuvien automaattinostojen määrää on alennettu. Ottaen huomioon käteisen rahan merkitys tietyille asiakasryhmille ja tietyissä sekä yhteiskunnan yleisissä kriisitilanteissa, että sähköisen maksamisen katkositilanteissa, tulisi käteisnostopalveluiden olla lähtökohtaisesti kuluttaja-asiakkaille maksuttomia tiettyyn kohtuulliseen rajaan saakka. Tämä ei näkemyksemme mukaan nykytilanteessa toteudu.

Ovatko käteistalletuspalvelut riittäviä ja kohtuuhintaisia?

Käteistalletuspalveluiden osalta viittaamme edellä antamaamme vastaukseen käteisnostopalveluiden osalta. Samat huomiot koskevat myös käteistalletuspalveluita.

Miten näette käteispalveluiden kehittyvän tulevaisuudessa ja kuinka niiden riittävä saatavuus voitaisiin turvata?

Käteispalveluiden saatavuus tulee varmasti vielä supistumaan, jos riittävää vähimmäistasoa ei määritellä viranomaisen toimesta. Käteispalvelut ovat pankkikonttoreissa heikentyneet todella voimakkaasti viimeisten vuosien aikana ja sama kehitys vaikuttaa jatkuvan. Mikäli käteisautomaattipalveluiden tarjoajat eivät saa kohtuullista korvausta tarjoamastaan palvelusta, on riskinä myös käteisautomaattiverkoston supistuminen.

Jos käteisen nostopalveluiden tarjoamiselle asetettaisiin tarkennettu velvoite, millaisia kriteerejä sille pitäisi asettaa (esim. konttoripalveluiden saatavuus, automaattien lukumäärä, maantieteellinen kattavuus)?

Näkemyksemme mukaan tarkempien kriteerien tulisi perustua seuraaville seikoille: (a) Vähimmäisetäisyys kuluttajille, (b) palvelun kohtuullinen hinnoittelu ja (c), maksimiaika palvelun saatavuudelle.

Sekä pankkikonttoreiden, että automaattipalveluiden maantieteellinen saatavuus tulee turvata mm. kansalaisten hyvinvointitappioiden välttämiseksi. Lisäksi pankkikonttoreiden osalta tietty vähimmäisaika palveluun pääsemiselle voisi turvata kuluttajien oikeuksia nykytilanteeseen verrattuna. Tällä hetkellä palveluaikojen saatavuus niissä pankkikonttoreissa, missä käteisnosto- tai talletuspalvelu ylipäättensä saatavilla, on heikko. Käteisautomaattien maantieteellinen saatavuus tulisi myös turvata. Syrjäseudulla ei ole kannattavaa pitää automaattia käteisautomaattipalveluiden tarjoajien nykyisin saamien korvausten puitteissa.

Jos käteisen talletuspalveluiden tarjoamiselle asetettaisiin tarkennettu velvoite, millaisia kriteerejä sille pitäisi asettaa (esim. konttoripalveluiden saatavuus, automaattien lukumäärä, maantieteellinen kattavuus)?

Käteistalletuspalveluiden osalta viittaamme edellä antamaamme vastaukseen käteisnostopalveluiden osalta. Samat huomiot koskevat myös käteistalletuspalveluita.

Mahdollisia muita huomioita?

-

Hyväksytäänkö käteistä maksuvälineenä riittävästi?

Käteistä hyväksytään vielä tällä hetkellä maksuvälineenä suhteellisen laajasti, mutta COVID-19 on jo osoittanut, että jotkin toimijat ovat alkaneet kieltää käteisen maksuvälineenä toimipaikoissaan kokonaan. Ottaen huomioon käteisen yhteiskunnallinen merkitys maksuvälineenä, mielestämme tarvitaan tasapuoliset ja selkeät kriteerit tilanteisiin, joissa käteisen vastaanottamisesta voidaan kieltäytyä, ja millä edellytyksillä velvoittaa vastaanottamaan. Mikäli tällainen velvoite säädettäisiin, tulisi yhteiskunnan kattaa tai vähintäänkin osallistua kustannusten kattamiseen.

Miten näette käteisen käytettävyyden kehittyvän jatkossa ja kuinka sen hyväksyttävyyttä maksuvälineenä voitaisiin turvata?

Kuten Suomen Pankin tutkimuksesta ilmenee, voi kohtuullinen pääsy käteispalveluihin heikentyä nopeallakin aikataululla. Näkemyksemme mukaan käteisen rahan käytön turvaaminen ja riittävät käteispalvelut voidaan turvata vain sääntelyllä. Käteinen on sekä tiettyjen käyttäjäryhmien, että huoltovarmuuden näkökulmasta tärkeä maksuväline.

Jos käteisen hyväksynnälle maksuvälineenä asetettaisiin velvoite, tulisiko se asettaa kaikille kaupoille/yrityksille vai vain osalle niistä (esim. päivittäistavarakaupoille asetettaisiin velvoite, erityistavarakaupalle ei)?

Näkemyksemme mukaan tärkeintä olisi, että mahdollinen velvoite olisi tasapuolinen eikä tiettyjä toimijoita syrjivä. Esimerkiksi erityistavarakauppaa olisi hankala rajata tasapuolisesti käteisen vastaanottamisvelvoitteen ulkopuolelle, jos esimerkiksi vain erityistavarakauppana toimivat kaupat voisivat kieltäytyä käteisen vastaanottamisesta maksuvälineenä, kun taas kaupat, jotka ovat sekä päivittäis-, että erityistavarakaupan toimijoita eivät näin voisi toimia.

Mahdollisia muita huomioita?

-

Tulisiko käteisautomaattipalvelujen tarjoamisesta tehdä Suomessa toimilupaa tai palveluntarjoajan rekisteröintiä edellyttävää toimintaa?

Automaatteihin ladattava raha ja niitä käsittelevät laitteistot ovat jo tällä hetkellä Suomen Pankin valvonnan alaisia.

II Asiakkaansuoja pankkipalveluissa

Jos hyvän pankkitavan säännöstä olisi näkemyksenne mukaan kehitettävä, miten sitä tulisi kehittää?

-

Olisiko hyvän pankkitavan sisältöä syytä täsmentää lain tasolla esimerkiksi ei-tyhjentävällä luettelolla tietystä seikoista, joita hyvään pankkitapaan erityisesti kuuluu tai jotka ovat hyvän pankkitavan vastaisia (vrt. kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:ssä säädetty hyvä luotonantotapa)?

-

Mitä eri elementtejä hyvään pankkitapaan tulisi katsoa kuuluvaksi? Täydentäisikö hyvä pankkitapa muihin palveluihin (kuten luotonanto ja sijoituspalvelut) liittyvää sääntelyä? Entä tulisiko hyvän pankkitavan kautta pyrkiä esimerkiksi ohjaamaan pankkien asiakaspalvelun laadun tai saatavuuden vähimmäistasoa?

-

Millä tavalla eri asiakasryhmät tulisi huomioida hyvässä pankkitavassa (esim. kuluttajat, pienyritykset, eikaupalliset yhdistykset, muut yritykset ja yhteisöt)?

-

Hyvän pankkitavan säännöksestä ei ilmene, mikä on hyvän pankkitavan suhde muihin vastaavan tyyppisiin säännöksiin, kuten kuluttajansuojalain mukaiseen hyvään luotonantotapaan (kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §). Mikä asema hyvällä pankkitavalla tulisi olla suhteessa muuhun lainsäädäntöön kuin luottolaitoslakiin?

-

Tulisiko hyvän pankkitavan mukaisuutta arvioida ainoastaan luottolaitoksen toiminnan kannalta kokonaisuutena vai tulisiko sen selkeämmin koskea veloitteena myös yksittäisissä asiakas- ja sopimussuhteissa kokonaan tai joiltakin osin?

-

Muita huomioita hyvän pankkitavan säännöksen ajantasaisuudesta ja jatkokehittämistarpeista?

-

Onko luottolaitoslakiin sisältyvä markkinointisäännös selkeä suhteessa muuhun markkinointia koskevaan sääntelyyn vai voisiko luottolaitoslakiin sisältyvän markkinointisäännöksen suhdetta muuhun lainsäädäntöön selkeyttää? Jos kyllä, miten?

-

Onko nykyinen yleisluontoinen markkinointisäännös tarkoituksenmukainen nykyisen tyyppisessä muodossa vai tulisiko siihen sisältyvien velvoitteiden sisältöä jollakin tavalla tarkentaa säännöksessä? Jos kyllä, miten?

-

Onko nykyinen sopimusehtoja koskeva yleisesti ottaen riittävän selkeä sekä luottolaitoksen että asiakkaan näkökulmasta? Tulisiko säännöstä täsmentää? Jos kyllä, koskeeko sääntelyn täsmentämistarve ainoastaan säännöksen sanamuotoa vai myös asiasisältöä?

-

Sopimusehtoja koskevassa säännöksessä määritellään, minkä tyyppiset ehdot luottolaitosten sopimuksissa on katsottava kohtuuttomiksi. Kohtuuttomuuden arvioinnissa on keskeistä, millä tavalla sopimusehto vaikuttaa asiakkaan oikeuteen ryhtyä sopimussuhteeseen muun elinkeinonharjoittajan kanssa. Lisäksi kiellettyjä ovat sopimusehdot, jotka eivät kuulu luottolaitoksen toimintaan. Kohdistuuko säännös näkemyksenne mukaan oikean tyyppisiin sopimusehtoihin tarkoituksenmukaisella tavalla? Rajoittaako säännös joitakin sopimusehtoja liikaa? Minkä tyyppiset sopimusehdot tulisi tässä tapauksessa jättää säännöksen soveltamisen ulkopuolelle? Jättääkö säännös katveeseen ongelmalliseksi havaittuja sopimusehtoja? Minkä tyyppiset sopimusehdot tulisi tässä tapauksessa sisällyttää säännöksen piiriin?

-

Sopimusehtosäännös koskee nykyisessä muodossaan kaikkia asiakasryhmiä. Tulisiko eri asiakasryhmät (esimerkiksi kuluttajat, pienyritykset, yhdistykset, muut yritykset ja yhteisöt) huomioida kohtuuttomuuden arvioinnissa tarkemmin? Jos kyllä, miten?

-

Mahdollisia muita havaintoja ja huomioita sopimusehtoja koskevasta säännöksestä?

-

Luottolaitoslain 15 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään luottolaitoksen velvollisuudesta toimittaa vakiosopimusehdot Finanssivalvonnalle. Onko voimassa oleva säännös toimiva erityisesti niissä tilanteissa, joissa luottolaitos toimii rajat ylittävästi sivuliikerakenteella?

-

Mahdollisia muita havaintoja ja huomioita luottolaitosten asiakkaansuojaan liittyvästä sääntelystä (erityisesti LLL 15 luku) ja sääntelyn kehittämistarpeista?

-

1. Laki luottolaitostoiminnasta (610/2014, luottolaitoslaki)

Luottolaitoslain 5 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetään talletuspankille ja luottoyhteisölle sallitusta liiketoiminnasta. Huomioitanne säännöksen ajantasaisuudesta ja jatkokehittämistarpeista?

-

Luottolaitoslain 5 luvun 9 §:ssä säädetään, että luottolaitoksella on oltava Suomessa pääkonttori ja vähintään yksi kiinteä toimipaikka. Huomioitanne säännöksen ajantasaisuudesta ja jatkokehittämistarpeista?

-

Luottolaitoslain 5 luvun 3 ja 4 §:ssä säädetään kiinteistöomistuksia koskevista rajoituksista. Huomioitanne säännöksen ajantasaisuudesta ja jatkokehittämistarpeista, ottaen huomioon myös luottolaitosten mahdollisuus sijoittaa kiinteistöomaisuuteen kiinteistörahastojen kautta?

-

Luottolaitoslain 5 luvun 5 ja 6 §:ssä säädetään poikkeuksista omien osakkeiden hankinta- ja rahoituskieltoon. Miltä osin nämä säännökset ovat edelleen tarpeellisia ottaen huomioon omien osakkaiden rahoituskiellon sisältyminen EU:n vakavaraisuusasetukseen?

-

Luottolaitoslain 7 luvun 7 §:ssä säädetään yleisestä velvoitteesta pitää saatavilla internetsivuillaan selostus siitä, miten luottolaitos noudattaa hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevia vaatimuksia. Lain 8 luvun 15 §:ssä puolestaan säädetään palkitsemisjärjestelmiä koskevasta julkistamisvaatimuksesta.

Pörssilistattuja luottolaitoksia koskevat myös listayhtiöiden hallinnointikoodista ilmenevät suositukset mm. tietojen nähtävillä pitämisestä. Keskuskaupakamari on julkaissut kannanottonaan suosituksen siitä, että suurimmat listaamattomat yhtiöt noudattaisivat soveltuvin osin pörssiyhtiöille annettua hallinnointikoodia.

Yleisten havaintojen perusteella erityisesti ei-pörssilistattujen luottolaitosten hallintojärjestelmästä ja palkitsemisesta julkistettavien tietojen sisällössä on vaihtelua.

Mitä kehittämistarpeita hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevien tietojen julkistamiseen velvoittavassa sääntelyssä on tällä hetkellä? Onko nykytila riittävä?

-

Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole säädetty velvoitteesta arvioida luottolaitoksen johtoon kuuluvien henkilöiden sopivuus ja luotettavuus viranomaisen toimesta ennen valintapäätöksen tekemistä (ns. ex ante -arviointi). Näin ollen johdon sopivuuden ja luotettavuuden arvioinnin valvonta on luonteeltaan lähtökohtaisesti jälkikäteisvalvontaa. Ellei tuleva luottolaitosdirektiivi harmonisoi tätä kysymystä kaikissa EU-maissa, tulisiko Suomessa siirtyä luotettavuuden ja sopivuuden arviointiin liittyen ennakkolliseen viranomaisvalvontaan?

-

Hallintoneuvostot ovat tyypillisiä toimielimiä erityisesti osuuspankeissa. Hallintoneuvoston yleisenä tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa luottolaitoksen hallintoa. Hallintoneuvosto voi lain mukaan antaa hallitukselle ohjeita asioissa, jotka ovat laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan hallintoneuvoston jäseniin ei nimenomaisesti sovelleta luottolaitoslainsäädännön mukaisia luotettavuus- ja sopivuusvaatimuksia, ellei hallintoneuvostolle ole annettu hallitukselle kuuluvia tehtäviä. Toisaalta luottolaitosten hallinto- ja ohjausjärjestelmiltä yleisesti ottaen edellytetään kattavuutta ja oikeasuhtaisuutta, joilla varmistetaan luottolaitoksen johtaminen

tehokkaasti ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti (LLL 7:1). Tulisiko luottolaitosten hallintoneuvostojen jäsenten kuulua luottolaitoslain perusteella jonkin tyyppisen luotettavuus- ja sopivuusarvioinnin piiriin siitä riippumatta, onko hallintoneuvostolle annettu luottolaitoslain ja yhteisöainsäädännön mukaan hallitukselle kuuluvia tehtäviä?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia luottolaitoslakiin liittyen? Huom! Luottolaitoslain 15 lukuun liittyviin seikkoihin pyydetään vastaamaan edellä osiossa II.

-

2. Laki kiinnitysluottopankeista ja katetuista joukkolainoista (151/2022, kiinnitysluottopankkilaki)

Kiinnitysluottopankkitoimintaan liittyvien johdannaisten käytöstä säädetään kiinnitysluottopankkilain 26 §:ssä (sallitut johdannaissopimukset) ja 24 §:n 5 momentissa (johdannaissopimusten vaikutus katepoolin arvonalaskentaan). Onko johdannaisiin liittyvää sääntelyä tarpeen tarkentaa lain tasolla?

-

Voimassa olevaa kiinnitysluottopankkilakia valmisteltaessa tunnistettiin yhdeksi sääntelyn kehittämismahdollisuudeksi väliluottotoimintamallin laajentaminen siten, että väliluoton velallisena voisi olla myös muualla ETA-alueella kuin Suomessa sijaitseva luottolaitos, kun tämä kuuluu kiinnitysluottopankin kanssa samaan konsolidointiryhmään tai talletuspankkien yhteenliittymään (ks. HE 203/2021 vp, s. 41–42). Tällaista ehdotusta ei kuitenkaan voitu sisällyttää hallituksen esitykseen asian vaatiman jatkovalmistelutarpeen vuoksi. Olisiko tämän kaltaisen lainsäädännön jatkoselvittäminen edelleen ajankohtaista? Jos kyllä, olisiko tällaiselle sääntelylle konkreettista tarvetta joko nyt tai lähitulevaisuudessa?

-

Kiinnitysluottopankkilain 38 §:ssä säädetty säännöllinen tiedonantovelvollisuus ja 36 §:ssä säädetty viranomaisraportointivelvollisuus poikkeavat erityisesti siten, että markkinoille suunnatussa säännöllisessä tiedottamisessa katettujen joukkolainojen liikkeeseenlaskijan on katepooliin sisältyvien vakuuksien osalta eroteltava asuntoyhteisöluotot (mukaan lukien niin sanotut taloyhtiölainat) muista asuntoluotoista, mutta vastaavaa velvollisuutta eritellä asuntoyhteisöluotot ei ole viranomaisraportoinnissa. Tulisiko asuntoyhteisöluotot jatkossa eritellä myös viranomaisraportoinnissa?

-

Ovatko nykyiset viranomaisraportointi- ja julkistamisvelvoitteet katepoolin sisällöstä ja katettujen joukkolainojen keskeisistä ominaisuuksista riittävät vai onko niitä syytä laajentaa joko pankkivalvonnallisista tai katettujen joukkolainojen markkinoihin liittyvistä syistä?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia kiinnitysluottopankkilakiin liittyen?

-

1. Laki talletuspankkien yhteenliittymästä (599/2010, yhteenliittymälaki, TYL)

Kuinka yhteenliittymien jäsenluottolaitosten ja keskusyhteisön välinen keskinäinen vastuu nykysääntelyn mukaan näkemyksenne mukaan toimii?

-

Olisiko keskusyhteisön ja jäsenten välistä keskinäiseen vastuuseen liittyvää sääntelyä tarpeen kehittää? Olisiko keskinäistä vastuuta perusteltua syventää tai rajata nykyisestä? (TYL 5 luku)

-

Tulisiko yhteenliittymän yhteisvastuuta selkeyttää keskusyhteisön tai sen jäsenluottolaitoksen konkurssitilanteissa? Olisiko ryhmäkonkurssi tarkoituksenmukainen vaihtoehto? Tulisiko yhteisvastuuta muuttaa keskusyhteisön tai jäsenluottolaitoksen konkurssitilanteissa lisämaksuvelvollisuutta laajemmaksi yhteisvastuuksi?

-

Mahdollisia kommentteja yhteenliittymän yhteisvastuusta kriisinratkaisun näkökulmasta:

-

Muut mahdolliset huomiot yhteenliittymän yhteisvastuusta:

-

TYL 17 §:ssä säädetään keskusyhteisön ohjeidenanto-oikeudesta. Säännöksen perusteella keskusyhteisöllä on oikeus antaa jäsenluottolaitoksilleen ohjeita maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta sekä näihin liittyvien riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta, sisäisestä valvonnasta ja ryhmittymän tilinpäätösperiaatteista. Ovatko nämä aihealueet riittävät keskusyhteisön tehtävien ja kansallisen ja EU-sääntelyn näkökulmasta sekä yhteenliittymän (sekä keskusyhteisö että jäsenluottolaitokset) tehokkaan toiminnan näkökulmasta?

-

TYL 17 §:ssä säädetään, että keskusyhteisö voi lisäksi antaa yhteenliittymän toimintaa koskevia yleisiä toimintaperiaatteita noudatettavaksi yhteenliittymän kannalta merkittävässä toiminnassa. Havaintojanne säännöksen toimivuudesta ja sen mahdollisista kehittämistarpeista? Olisiko toimintaperiaatteiden ja TYL 17.1 §:n mukaisten ohjeiden keskinäistä roolia tarpeen selkeyttää?

-

Mikä on pankkivalvojan (Finanssivalvonta/EKP) rooli yhteenliittymälain mukaisten ohjeiden ja toimintaperiaatteiden antamisessa tällä hetkellä käytännössä? Miten tätä roolia tulisi mahdollisesti kehittää?

-

EU:n vakavaraisuusasetuksen ((EU) No 575/2013) 10 artiklassa säädetään niistä edellytyksistä, joiden täyttyessä pankkivalvoja voi antaa poikkeuksen yhteenliittymään kuuluvalle luottolaitokselle jättää soveltamatta tiettyjä vakavaraisuusvaatimuksia yksittäisen luottolaitoksen tasolla. Miten yhteenliittymälain mukainen ohjaus- ja valvontamekanismi tästä näkökulmasta toimii ja onko tässä aihealueessa kehittämistarpeita?

-

Voimassa olevassa lainsäädännössä yhteenliittymän keskusyhteisöllä ei ole varsinaisia ohjaus- ja valvontakeinoja ryhmittymän sisäisiin yritysjärjestelyihin, lukuun ottamatta keskusyhteisön oikeutta hyväksyä jäsenluottolaitoksen sääntömuutokset. Ottaen huomioon ryhmittymien sisäinen rakennekehitys, tulisiko sääntelyä kehittää tästä näkökulmasta (esimerkiksi edellyttämällä sulautumisilta, jakautumisilta ja muilta yritysjärjestelyiltä keskusyhteisön puoltavaa lausuntoa)?

-

Ovatko keskusyhteisön nykyisen lainsäädännön mukaiset ohjaus- ja valvontakeinot selkeät ja riittävät vai tulisiko niitä edelleen kehittää ryhmittymän tehokkuuden, tarkoituksenmukaisen toiminnan tai muusta näkökulmasta? Tulisiko esimerkiksi kehittää keinoja, joilla ohjataan yhteenliittymää ja jäsenluottolaitoksia nykyistä laajemmin ja ongelmia tehokkaammin ennaltaehkäisevästi?

-

Muut mahdolliset huomiot yhteenliittymän ohjauksesta ja valvonnasta?

-

Voimassa olevassa yhteenliittymälaisissa ei ole erillisiä säännöksiä yhteenliittymän hallinnon järjestämisestä. Millaisia muutostarpeita tässä aihealueessa on havaittu? Tulisiko esimerkiksi keskusyhteisön lakisääteisen valvontaroolin edellyttämien tehtävien riippumattomuuden varmistaminen huomioida nykyistä tarkemmin?

-

Muita kommentteja keskusyhteisön ja yhteenliittymän hallinnon järjestämiseen:

-

Yhteenliittymälain 4.2 §:ssä säädetään keskusyhteisölle sallituista omistuksista ja keskusyhteisölle sallitusta muusta toiminnasta. Säännöksen mukaan ”Keskusyhteisö saa tarjota yhteenliittymään kuuluvien yritysten tarvitsemia palveluja, omistaa osakkeita ja osuuksia yhteenliittymään kuuluvissa yrityksissä ja harjoittaa muuta yhteenliittymän kannalta perusteltua sijoitustoimintaa. Keskusyhteisö ei saa harjoittaa merkittävässä määrin muuta liiketoimintaa.” Havaintojanne sääntelyn mahdollisista selkeyttämis- ja muutostarpeista, ottaen huomioon myös yhteenliittymän keskusyhteisön nimenomaiset tehtävät yhteenliittymän ohjauksessa ja yhteisvastuumekanismissa?

-

Muita huomioita ja sääntelyn kehittämistarpeita talletuspankkien yhteenliittymien näkökulmasta?

-

2. Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista (1501/2001, liikepankkilaki)

Huomioitanne yritysjärjestelyitä koskevan sääntelyn toimivuudesta (2–3 luvut) ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne liiketoiminnan luovutusta koskevan sääntelyn (4 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne toimiluvan luopumista koskevan sääntelyn (5 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne selvitystilaa ja konkurssia koskevan sääntelyn (6 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia liikepankkilakiin liittyen?

-

3. Laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista (423/2013, osuuspankkilaki)

Huomioitanne varojen jakoa ja sidottua omaa pääomaa koskevan sääntelyn (2 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne yritysjärjestelyitä koskevan sääntelyn toimivuudesta (3–4 luvut) ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne liiketoiminnan luovutusta koskevan sääntelyn (5 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne toimiluvan luopumista koskevan sääntelyn (6 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne selvitystilaa ja konkurssia koskevan sääntelyn (7 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia osuuspankkilakiin liittyen?

-

4. Säästöpankkilaki (1502/2001)

Voimassa oleva säästöpankkilaki on vuodelta 2001. Eri yhteyksissä säästöpankkilain on havaittu tarvitsevan uudistuksia. Missä teemoissa ovat keskeisimmät uudistustarpeet? Aseta esiin nostamasi teemat tärkeysjärjestykseen.

-

Havaintoja kantarahasto-osuuksia ja säästöpankin oman pääoman hallintaa liittyvän sääntelyn toimivuudesta? Mitä uudistustarpeita on havaittu tähän liittyen?

-

Säästöpankkilain mukaan säästöpankin hallintojärjestelmä rakentuu säästöpankin isännistä ja säästöpankin hallituksesta. Säästöpankin hallintorakenne määritetään tarkemmin säästöpankin säännöistä. Säännöissä määritetään muun muassa säästöpankin isäntien valinta (esimerkiksi säästöpankkikokouksessa) sekä se, onko säästöpankilla hallintoneuvosto. Kehitysehdotuksia säästöpankin hallintorakenteen sääntelyyn liittyen?

-

Kehitysehdotuksia säästöpankkiliitännäisten yritysjärjestelyjen sääntelyyn?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia säästöpankkilakiin liittyen?

-

5. Laki hypoteekkiyhdistyksistä (936/1978, Hypo-laki)

Voimassa oleva Hypo-laki on vuodelta 1978. Missä teemoissa ovat keskeisimmät uudistustarpeet? Aseta esiin nostamasi teemat tärkeysjärjestykseen.

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia Hypo-lakiin liittyen?

-

6. Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (699/2004, rava-laki)

Mahdollisia huomioita ja kehitysehdotuksia rava-lakiin liittyen?

-

Kivelä Miia
Reila Palvelut Oy